

ΓΡΑΦΕΙΟ ΜΑΝΟΣ ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ

Η Σαμάντα Σβέμπλιν γεννήθηκε το 1978 στο Μπουένος Αίρες και πλέον ζει στο Βερολίνο. Έγινε γνωστή τόσο στην πατρίδα της όσο και γενικότερα στις ισπανόφωνες χώρες από συλλογές διηγημάτων, οι οποίες έχουν μεταφραστεί σε περισσότερες από 20 γλώσσες και έχουν διακριθεί με διάφορα βραβεία. Το 2014 κυκλοφορεί το πρώτο της μυθιστόρημα – «Απόσταση Ασφαλείας», που της προσέφερε τελικά την αναγραφή του ονόματός της στην τελική λίστα του Man Booker. Πέρα από το ότι έχει αναγνωριστεί ως μια από τις πλέον σημαντικές νέες συγγραφείς της

Το βιβλίο διαθέτει και μια αίσθηση υπερφυσικού μυστηρίου - ως ιδιόμορφο θρίλερ

ισπανόφωνης λογοτεχνίας, δημιουργοί όπως ο Mario Vargas Llosa και ο J. M. Coetzee έχουν εκφραστεί ευμενώς για το έργο της και την αναγνωρίζουν ως μια σύγχρονη εκδοχή της ματιάς ενός Κάφκα και της θέασης του κόσμου ενός Μπόρχες.

Με το μυθιστόρημα «Απόσταση Ασφαλείας» το ελληνικό κοινό έρχεται για πρώτη φορά σε επαφή με αυτήν την τόσο ιδιότυπη συγγραφέα. Και νομίζω πως αυτή η πρώτη επαφή δημιουργεί ένα απρόσμενο και ιδιόμορφο ξάφνιασμα, όπως και έναν πλατύτερο προβληματισμό πάνω στα όρια της λογοτεχνικής συνύπαρξης από τη μια τεχνικών γραφής και από την άλλη ανάπτυξης κεντρικών ζητημάτων που αφορούν τις διαπροσωπικές σχέσεις, αλλά και τη σύνδεση του ανθρώπου με τη Φύση.

Το έργο στην ουσία αποτελείται από μια αδιάκοπη συνομιλία ανάμεσα σε δυο πρόσωπα –της Αμάντα, μητέρας ενός κοριτσιού, της Νίνα και του έφηβου Νταβίντ. Μαθαίνουμε πως ενώ η Αμάντα και η κόρη της βρίσκονταν σε διακοπές, θα γνωρίσουν την Κλάρα και τον γιο της. Μα η Κλάρα αν και έχει υποψιαστεί αυτό που έχει πλήξει τον τόπο, μήτε τον

γιο της έχει καταφέρει να προστατέψει, μήτε και τις δυο παραθεριστρίες θα ενημερώσει. Αλλωστε η ίδια στη θέση της λογικής αντιμετώπισης μιας ανορθόδοξης κατάστασης είχε επιλέξει μεταφυσικές μεθόδους που απέτυχαν.

Η Αμάντα, πλέον, κείται σχεδόν τυφλή και ετοιμοθάνατη στο κρεβάτι ενός νοσοκομείου και στα πόδια της ο Νταβίντ – μετενσάρκωση ενός άλλου αγοριού που πλέον δεν υπάρχει – την πιέζει να αφηγηθεί αυτό που την έφερε σε μια τέτοια κατάσταση. Στην ουσία πρόκειται για μια ανάκριση με στόχο την αυτογνωσία και τον καταλογισμό ευθυνών. Αλλά εντός αυτής της ανελέητης ανάκρισης, μόνιμα εισέρχεται ένας άλλος διάλογος που μια μέρα πιο πριν είχε διαμειφθεί – αυτός της Αμάντα με την Κλάρα, τη μητέρα του Νταβίντ.

Σιγά σιγά η Αμάντα θα αναλύει ολοένα και πιο βαθιά τη σχέση της με την Κλάρα, που αν και κράτησε μόνο μια μέρα, με έναν νομοτελικό τρόπο καθόρισε το μέλλον όλων τους.

Γιατί πολύ γρήγορα, ο αναγνώστης μαθαίνει πως πέρα από την Αμάντα, άρρωστα είναι και τα δυο παιδιά. Και οι τρεις – πρώτα ο Νταβίντ και μετά η Αμάντα και η Νίνα – έχουν προσβληθεί από ένα νοσογόνο ιό που έχει μολύνει την περιοχή τους – μια περιοχή που ενώ υπήρχε ως τόπος παραθερισμού, έχει μετατραπεί σε μολυσμένο και ημιέρημο χωριό.

«Είναι σαν σκουλήκια. Τι είδους σκουλήκια; Σαν σκουλήκια παντού. Σκουλήκια στο σώμα; Ναι, στο σώμα. Γεωσκώληκες; Όχι, άλλου είδους σκουλήκια». Με αυτόν τον διάλογο ξεκινά όλο το έργο και αμέσως γίνεται σαφές πως πρόκειται να διαβάσουμε για τη διαδικασία μιας σήψης. Στην ουσία μέσα από τις αφηγήσεις της Αμάντα θα φανερωθούν τα όσα έχουν προκαλέσει την ασθένεια των τριών από τα τέσσερα πρόσωπα της ιστορίας. Πρόκειται για μια μόλυνση του νερού. Ενώ, λοιπόν, από τη μια διαβάζουμε μια σπειροειδή ανάπτυξη διαλόγων, από την άλλη έχουμε και μια ξεκάθαρη σύνδεση των σχέσεων γονιών και παιδιών όχι μόνο εντός ενδοοικογενειακών

καταστάσεων, αλλά και μέσα στο γενικότερο οικοσύστημα.

Συμβολισμός και σουρεαλισμός

Κατανοώ απόλυτα πως η σύντομη περιήληψη που έχω παραθέσει, όχι μόνο δεν μπορεί να περιγράψει το βασικό στίγμα του βιβλίου, αλλά ίσως και να το οδηγήσει προς μια λάθος αντίληψη. Αλλά η «Απόσταση Ασφαλείας» ανήκει σε εκείνα τα λογοτεχνικά κείμενα όπου πίσω από τα συμβάντα έχουν κρύψει τις – συχνά αντικρουόμενες – θέσεις τους.

Η τεχνική του συμβολισμού και τα υπερρεαλιστικά στοιχεία δεν επιδέχονται μονοσήμαντες αναλύσεις. Όχι, δεν είναι τυχαίο που η Σβέμπλιν έχει θεωρηθεί μαθήτρια των Κάφκα και Μπόρχες. Και εγώ θα πρόσθετα και τον Πόε. Γιατί το έργο διαθέτει και μια αίσθηση υπερφυσικού μυστηρίου – ως ιδιόμορφο θρίλερ, έχει επίσης καταγραφεί στον ξένο Τύπο.

Τόσο αυτό το μυστήριο που συχνά αποκτά ένα κλίμα ζόφου, όσο και τα υπερφυσικά τεχνάσματα που πάνω του στηρίζονται χαρακτήρες και γεγονότα υλοποιούνται με μια γραφή γρήγορη και περιεκτική. Φευγαλέα ως πέταγμα νυχτερίδας. «Τώρα απομακρύνω από το σπίτι. Όλα θα πάνε καλά, σκέφτομαι, σίγουρα ότι η διαδρομή δε θα μου πάρει πάνω από δεκάλεπτο. Η Νίνα κοιμάται βαθιά και μπορεί να ξυπνήσει μόνη της και να με περιμένει ήσυχη, έτσι κάνουμε στο σπίτι, όταν πετάγομαι να ψωνίσω κάτι το πρωί. Πρώτη φορά περπατάω απομακρυσμένη από τη λίμνη, προς το πράσινο σπίτι. “Αργά ή γρήγορα κάτι άσχημο θα συμβεί” έλεγε η μητέρα μου, “και όταν συμβεί, θέλω να σε έχω κοντά μου”».

«Θέλω να σε έχω κοντά μου» – η φράση παραπέμπει στον τίτλο: Απόσταση Ασφαλείας. Και βέβαια είναι και το βασικό κλειδί της όλης μυθιστορηματικής σύνθεσης.

Οι μάνες που συνεχώς αναζητούν

τρόπους να είναι δίπλα στα παιδιά τους, έτοιμες να παρέμβουν σε μια δύσκολη στιγμή τους, τελικά θα είναι αυτές οι ίδιες που δεν θα κατανοούν πως για να αντιμετωπισθεί ο όποιος κίνδυνος απειλεί το παιδί, θα πρέπει να έχει συνειδητοποιηθεί η πηγή του. Και στην περίπτωση της σύγχρονης κοινωνίας μας που έχει μετατρέψει τη Φύση σε εργοστάσιο παραγωγής καταναλωτικών προϊόντων, αυτή η συνειδητοποίηση έχει καθαρά οικολογικές διαστάσεις.

«Τα μάτια μου αργούν να συνηθίσουν το σκοτάδι του σπιτιού. Υπάρχουν λίγα έπιπλα και πολλά πράγματα. Πράγματα τόσο άσχημα και άχρηστα, διακοσμητικά αγγελάκια, μεγάλα χρωματιστά τάπερ στοιβαγμένα σαν συρτάρια, χρυσαφιά και ασημί πιάτα κρεμασμένα στον τοίχο, πλαστικά λουλούδια σε τεράστια πύλινα βάζα. Αλλο σπίτι είχα φανταστεί για τη μητέρα σου». Με αυτά τα λόγια η Αμάντα περιγράφει το σπίτι της Κλάρα και εμμέσως δπλώνει την παραπλάνηση

«Κυνηγοί στο χιόνι», πίνακας του Πέτερ Μπρίγκελ του πρεσβύτερου. Δεξιά, η Σαμάντα Σβέμπλιν

Σαμάντα Σβέμπλιν

Υπό την επήρεια του Μπόρχες και του Πόε

Το πρώτο έργο της αργεντινής συγγραφέως που κυκλοφορεί στα ελληνικά μάς συστήνει την ιδιότυπη συμβολική γραφή της μέσα από τη σχέση μιας μητέρας με τα παιδιά της και τη φύση

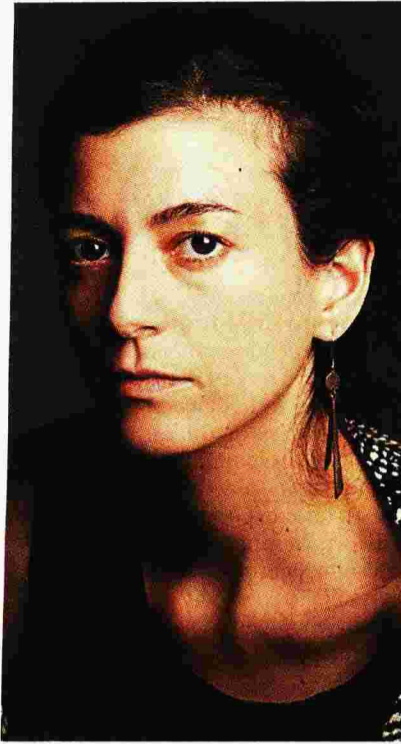

Σαμάντα Σβέμπλιν
ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Μτφ. Εφη Γιαννοπούλου
Εκδόσεις Πατάκη, σελ. 128
Τιμή: 7,83 ευρώ (ηλεκτρονικό βιβλιοπωλείο patakis.gr)

- το αρρωστημένο και άσχημο που εισβάλλουν εν είδει φροντίδας ακόμα και μέσα στην οικογενειακή εστία.

Όμως έτσι είναι κάτι παραπάνω από εμφανής η ελλιπής φροντίδα που δεν προέρχεται από αδιαφορία, αλλά από λάθος χρήση της έννοιας μιας "απόστασης ασφαλείας" ή και μια παθητική αποδοχή της μη τήρησής της. «Αργά ή γρήγορα κάτι άσχημο θα συμβεί» έλεγε η μητέρα μου, «Και όταν συμβεί θέλω να σ' έχω κοντά μου». Μα πώς μπορεί να οριστεί το όποιο κοντά; Η απόσταση της ίδιας της Φύσης από τον άνθρωπο, εκφράζεται από το όποιο ασαφές κοντά; «... Τα παιδιά που έρχονται σ' αυτή την αίθουσα, έχουν πάθει κι αυτά δηλητηρίαση; Πώς είναι δυνατόν μια μητέρα να μην αντίλαμβάνεται;» -ρωτά η έως το τέλος αγνοούσα Αμάντα.

Την απάντηση θα τη δώσει ο γιος της Κλάρα. Ο Νταβίντ - πλάσμα ανάμεσα στα σύμβολα της συνειδητοποίησης αλλά και της αμέλειας - θύμα και δυνάμει θύτης - θα εξηγήσει: Δεν έχουν υποστεί όλα δηλητηρίαση. Μερικά γεννήθηκαν δηλητηριασμένα, από κάτι που οι μητέρες τους ανέπνευσαν στον αέρα, ή από κάτι που έφαγαν ή άγγιξαν.

Πέρα από τις ποικίλες παρόμοιες ή μη προσεγγίσεις που θα μπορούσα να καταγράψω με τη διάθεση να ανασύρω θέσεις και στάσεις του κειμένου, γεγονός παραμένει πως το μυθιστόρημα αυτό απαιτεί την ερμηνεία του από τον κάθε αναγνώστη του ξεχωριστά. Είναι από τα λογοτεχνήματα εκείνα όπου η επιλογή των λέξεων και η σύνθεση των προτάσεων βαραίνουν περισσότερο από τη σειρά εξιστόρησης των γεγονότων. Αλλοτε η ανάγνωσή του μετατρέπεται σε άκουσμα μουσικής σύνθεσης κι άλλοτε σε ατένιση ζωγραφικού πίνακα.

Οι έννοιες θα ακολουθήσουν... Ισως όμως και στο τέλος να εξαναφανιστούν. Κείμενο, εν τέλει, που σε συντροφεύει - παρηγορητικά ή καταγγελτικά - καιρό αφότου έχει ολοκληρώσει την ανάγνωσή του. Και βέβαια, στην ελληνική του έκδοση, αυτή η συντροφιά υποστηρίζεται από τη μετάφραση της Εφης Γιαννοπούλου. Μεταφραστικός άθλος.